

Källsamarbetet – Kildesamarbejdet

- samarbejde om reduktion af kilder til udledning af miljø- og sundhedsskadelige stoffer

Overblik over projektaktiviteter

Maj 2008

Ulf Nielsen - uln@dhigroup.com

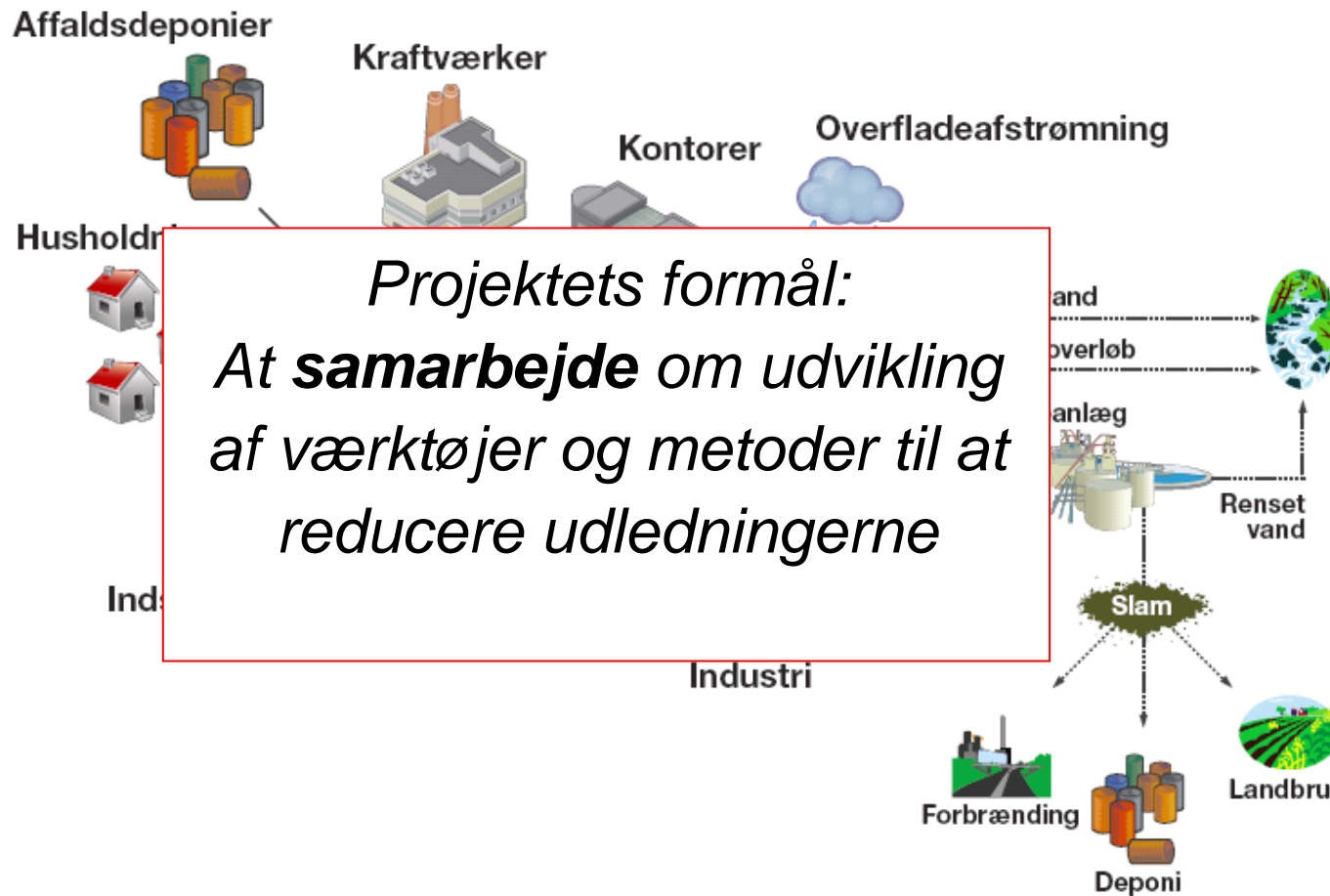

Miljøstyrelsen

The project is partly financed by Interreg IIIA Øresund Region

Prioriterede stoffer og urbane kilder

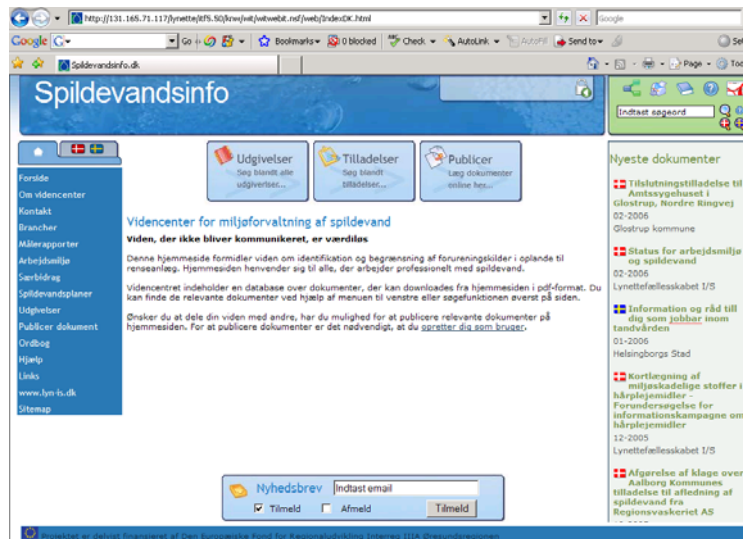

*Projektets formål:
At **samarbejde** om udvikling
af værktøjer og metoder til at
reducere udledningerne*

Projektstruktur

Styregruppe

Kildesporingsmetoder og -strategier

Miljøforvaltning af kilder

3: Rensningsmetoder

Status for lovgivning og praksis

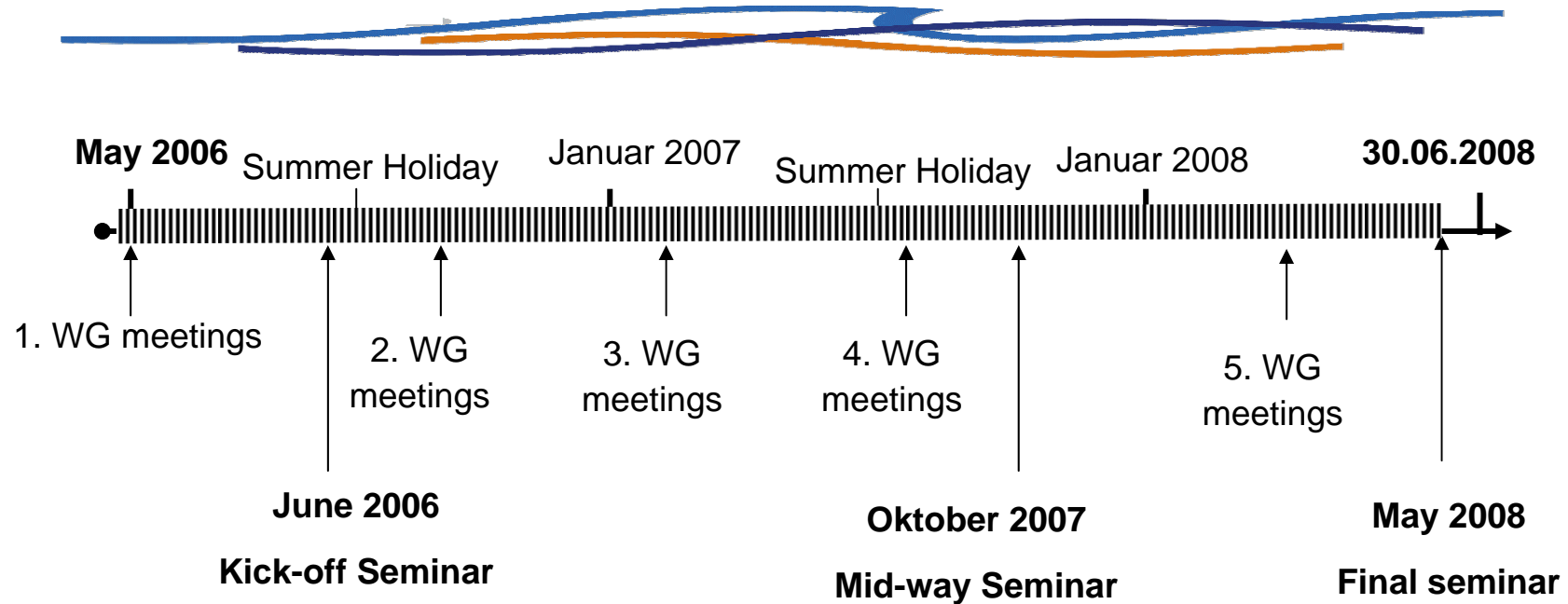
Partnernes afprøvninger

Videncenter

Formidling og håndbog

Tidsplan

 The project is partly financed by Interreg IIIA Øresund Region

Kildehåndbogen

Formål:

- Formidle resultater via overblik og eksempler
- Sammenfatte måleresultaterne fra alle partnere

Sprog: Dansk – Oversættelse til engelsk på vej

Målgruppen er Øresundsregionens:

- Kommunale/regionale miljømyndigheder
- Renseanlæg

Distribution

- Udsendes til spildevandsnetværk i S og DK
- Kildesamarbejdet.org og spillvatteninfo.se og .dk

Justeringer/rettelser modtages gerne 😊

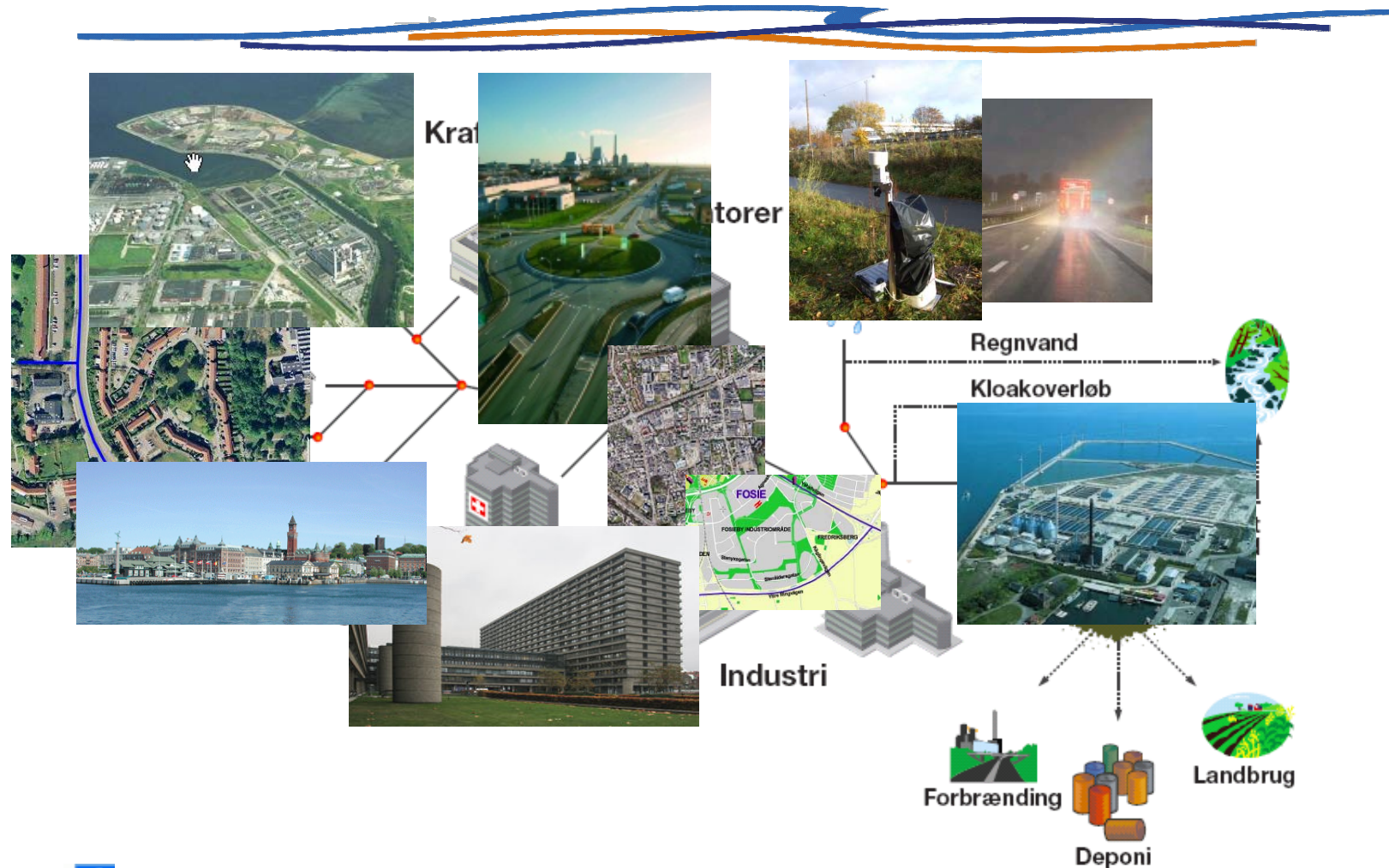

SYSAV Miljøstyrelsen

The project is partly financed by Interreg IIIA Øresund Region

Kildehåndbogen - Opbygning

Kildehåndbogen - måleresultater

- Fokusstoffer som er centrale i europæisk og dansk/svensk miljøforvaltning

Princip:

- Er koncentrationerne ved kildetyperne over/under middelkoncentrationen i tilknyttet renseanlæg?
- Det handler om at udpege potentielle kilder
- Ingen sammenholdelse med vandkvalitetskrav

Miljøstyrelsen

The project is partly financed by Interreg IIIA Øresund Region

Målinger ved kildetyper

Fokusstoffer	Eksampler på produkter og kilder	Kildetyper				
		Industri- og råder	Perkolat depoter	Husholdninger	Hospitalet	Overfladeafstrømning
Nonylphenol (WFD) plus NPE med 1 og 2 ethoxylater	Maling, rengøringsmidler, tekstiler, bilplejemidler, lak, shampoo/balsam, lim	■	■			■
Octylphenol (WFD) plus OPE med 1 og 2 ethoxylater		■	■	■		■
Bisphenol A (P-WFD)	Polycarbonat, PVC, polyester resin, epoxyresiner, termopapir	■	■	■		
Cadmium (WFD)	Pigmenter, legeringer, maling, batterier, teak, urenhed i metaller, kunststoffer	■	■			
Kviksølv (WFD)	Tandfyldning, batterier, lysstofrør, ledlygte, termometre, kraftværker	■			■	
Kobolt	Stållegeringer, katalysator i kemisk industri, maling, pigmenter	■	■			
DEHP (WFD)	PVC-plast, maling, antiskummidler, kosmetik, desinfektionsmidler	■	■	■	■	■
Sum af PFAS (P-WFD)	Impregneringsmidler, skumdæmper, brandslukning, smøremidler	■	■			■
Triclosan	Tandpasta, sæbe, deodoranter, rengøringsmidler, maling, tekstiler, plast	■		■		
Chlorparaffiner (WFD)	Køle- og smøremidler, skæreolier, lim- og fugemasser, flammehæmmer	■				

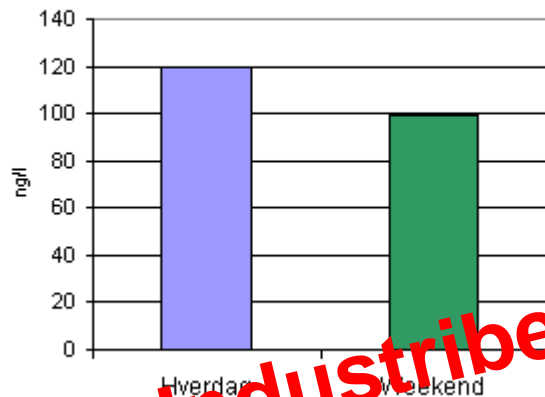
Industrien udgør væsentlige punktkilder

■ Der er målt overskridelser i forhold til middelkoncentrationen i indløb til nationale renseanlæg
 ■ Der er målt mere end en faktor 10 over middelkoncentrationen i indløbet til renseanlæg
 WFD: Prioriteret stof i henhold til Vandrammedirektivet
 P-WFD: Foreslået som prioriteret stof af Europa Parlamentet

Industribelastning (hverdag/weekend)

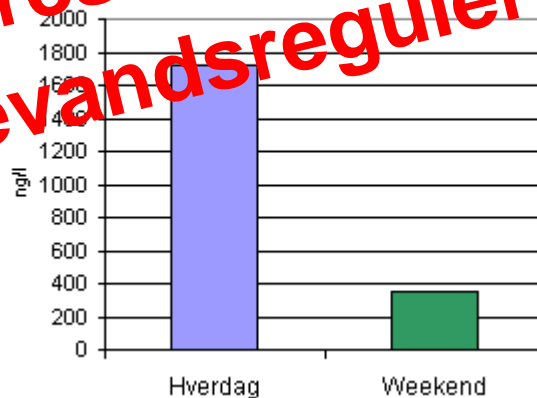
RL Indløb - Sum PFAS

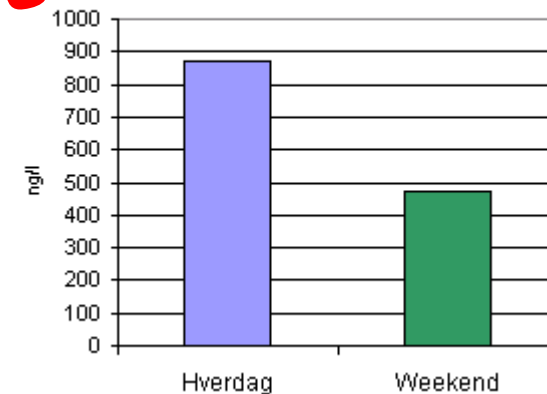
RD Indløb - Sum PFAS

Fosien Indløb - Sum PFAS

Sjölånda Reningsv. - Sum PFAS

Sum af PFAS

Industribelastning som kan reguleres via punktkilde spildevandsregulering

Miljøstyrelsen

Målinger ved kildetyper

Lægemiddelrester
og resistens er
mere relevant

Fokusstoffer	Eksempler på produkter og kilder	Kildetyper				
		Industri opretter	Perkolat deponier	Hushold- ninger	Hospitalet	Overflade- strømning
Nonylphenol (WFD) plus NPE med 1 og 2 ethoxylater	Maling, rengøringsmidler, tekstiler, billejemidler, tekstiler, tekstiler	Red	Red	Red	Red	Red
Octylphenol (WFD) plus OPE med 1 og 2 ethoxylater		Red	Red	Red	Red	Red
Bisphenol A (P-WFD)	Polycarbonat, PVC, polyester resin, epoxyresiner, termopapir	Red	Red	Red	Red	Red
Cadmium (WFD)	Pigmenter, legeringer, maling, batterier, tobak, urenhed i metaller, kunstgødning	Red	Red	Red	Red	Red
Kviksølv (WFD)	Tandfyldninger, batterier, lysstofrør, billygter, termometre, kraftværker	Red	Red	Red	Red	Red
Kobolt	Stållegeringer, katalysator i kemisk industri, maling, pigmenter	Red	Red	Red	Red	Red
DEHP (WFD)	PVC-plast, maling, antiskummidler, kosmetik, desinfektionsmidler	Red	Red	Red	Red	Red
Sum af PFAS (P-WFD)	Imprægneringsmidler, skumdæmper, brandslukning, smøremidler	Red	Red	Red	Red	Red
Triclosan	Tandpasta, sæbe, deodoranter, rengøringsmidler, maling, tekstiler, plast	Red	Red	Red	Red	Red
Chlorparaffiner (WFD)	Køle- og smøremidler, skæreolier, lim- og fugemasser, flammehæmmer	Red	Red	Red	Red	Red

Bis A og NPE
kan reduceres
via testet
forrensning

Overraskende

- Der er målt overskridelser i forhold til middelkoncentrationen i indløb til nationale renseanlæg
- Der er målt mere end en faktor 10 over middelkoncentrationen i indløbet til renseanlæg
- WFD: Prioriteret stof i henhold til Vandrammedirektivet
- P-WFD: Foreslået som prioriteret stof af Europa Parlamentet

Overfladeafstrømning

Høje Gladsaxe Industriområde Boligområde

Væsentlige forbrug
af NPE/OPE:

Bilplejemidler,
rengøringsmidler
og maling/lak

EU-WQS:

NP: 0,3 µg/l

OP: 0,1 µg/l

NPE er også målt
højt i tidligere
undersøgelser

Fokusstoffer	Hvidovre Kommune Avedøre Holme	Gladsaxe Kommune Tre urbane områder	Helsingborgs Stad Ättekulla
Nonylphenol plus NPE med 1 og 2 ethoxylater	6,1	<0,2	<0,1-87
Octylphenol plus OPE med 1 og 2 ethoxylater	<0,02	<0,02-3,2	<0,01-112
Bisphenol A		0,02-0,22	0,03-0,3
Cadmium	0,072	0,034-0,074	-
Kviksølv	<0,1	<0,1	-
Kobolt	<0,4	<0,2	<1*
DEHP	12	4-19	0,7-1,1
Sum af PFAS	-	-	0,048-0,7
Triclosan	-	-	<0,02

Der er målt overskridelser i forhold til middelkoncentrationen i indløb til tilknyttet renseanlæg

Der er målt mere end en faktor 10 over middelkoncentrationen i indløbet til renseanlæg

Miljøstyrelsen

Vigtig deadline

31.05.2008

- Alle fakturaer fra eksterne tjenesteydelser skal være fremsendt til Hvidovre
- Alle timeregistreringer skal være færdiggjort
- Ellers kan revision ikke nås

Projektet er officielt slut 30.06.2008

Miljøstyrelsen

The project is partly financed by Interreg IIIA Øresund Region

www.kildesamarbejdet.org

FORSIDE KILDESAMARBEJDET NETVÆRK AKTIVITETER ARBEJDSGRUPPER SEMINARER DOKUMENTER KONTAKT

Källsamarbetet - Kildesamarbejdet

Samarbete kring reduktion av källor till utsläpp av miljö- och hälsofarliga ämnen

Kildesamarbejdet er et samarbejde mellem danske og svenske partnere i Øresundsregionen om reduktion af kilder til udledning af miljø- og sundhedsskadelige stoffer til Øresund. Deltagerne er myndigheder, renseanlæg, affaldsbehandlingsanlæg og vidensinstitutter på begge sider af Øresund.

Projektet er delvist finansieret af partnerne i projektet og delvist af INTERREG IIIA Øresundsregionen.

I forbindelse med projektet er Videncenter for miljøforvaltning af spildevand blevet opdateret og udvidet med en svensk del. På Spildevandsinfo.dk/ Spillvatteninfo.se kan du finde en lang række danske og svenske dokumenter, der er relevante for forvaltningen af spildevand. Alle er velkomne til at sende en mail til viden@lvn-is.dk, hvis man har kommentarer til det nye videncenter.

 [Project Presentation in English](#)

Nyheder:

- [Kildesamarbejdets nyhedsbrev Nr. 2 April 2008](#)
- [Kildesamarbejdets afslutningsseminar d. 21. maj 2008](#)
- [Online måling af olie/PAH i spildevand fra Avedøre Holme](#)
- [Præsentationer fra Kildesamarbejdets Midtvejsseminar](#)
- [Nyhedsarkiv](#)

The project is partly financed by Interreg IIIA Øresund Region